

Grandezas e miserias da lingua

LUÍS ÁLVAREZ POUSA

O termómetro lingüístico, tal e como o vén de presentar o Instituto de Estadística, afianza as razóns democráticas que, usadas con convicción e diálogo, hanlle dar ó galego o estatus institucional e social que precisa. Que o 91,39% dos cidadáns falen o galego, e que o entenda o 97%, malia darse esta práctica no medio dunha sociedade que se autoabastece na «ajenidad», da que tanto se laiou Blanco-Amor nos seus artigos, move ó optimismo. A elo hai que unir o recoñecemento da súa oficialidade polo Parlamento Europeo. Pero os datos oficiais revelan algo máis que a importante constatación de que o galego sigue a ser, con diferenza, a lingua mellor «conservada» de todas as minoritarias de Europa.

O galego «descansa» o seu futuro sobre as capas sociais menos influíntes, e tamén sobre outras que ofrecen unha moi debilitada capacidade biolóxica e intelectual. Abonda con botar man do informe, e comprobar a existencia dunha disfunción no comportamento lingüístico dos que habitan as grandes áreas urbanas, dos mozos e rapaces menores de

15 anos, así coma dos cidadáns con estudos superiores. Xa é sintomático que o galego vaia a remolque do progreso que viaxa polo eixo atlántico Ferrol-A Coruña-Vigo, cidades nas que os galego parlantes habituais non chegan en ningún caso ó 20%. Tamén o é que na relación «fálano sempre-fálano ás veces», son os escolares e os de nivel cultural máis alto os que optan por facer da súa lingua un instrumento de comunicación ocasional.

Malia ser a lingua máis extendida, para unha boa parte da poboación máis dinámica sigue a ser a menos prestixiosa. Velaí a razón de que neses sectores cualificados, e pola súa influencia outros que dependen deles, o comportamento lingüístico sexa violentamente diglósico. Reservan o galego para as celebracións de ritual, e o castellano para as celebracións, públicas e privadas, de poder. Mentres sexa así, non hai bilingüismo harmónico que, coma por arte de maxia, repare ese foso de inco-municación coa cultura e coa fala do país. Só desde unha decidida e tenaz posición institucional —política, educativa e

mediática— pode o galego ir máis alá dese estadio natural de aguante e subsistencia.

Pero tampouco houbo nunca na Xunta unha política lingüística que marcasse estratexias e obxectivos. Por iso non saben agora que facer cos quince mil millóns de débeda histórica que empezaron a recibir de Madrid. Por riba, incumpren por acción e por omisión a propia normativa institucional

A MAXIA DA PERSPECTIVA

6% NON

3% ^{15/20}

91,39

MIGUELANXO PRADO

—un 61% dos escolares recibe menos de catro horas semanais en galego, segundo o ICE, e no 18% dos centros os niveis de galeguización distan moito do estándar de normalización legal—. Tampouco se atreven a tomar iniciativas de choque na rúa e nas administracións. Por outra parte, ¿ula a vontade política para asentar coa independencia debida os medios de comunicación públicos, e para

investir na industria das linguas (informatización, tradución, satélite...), da comunicación (a configuración e tecnificación dun espacio propio) e da cultura? De non afrontar estes dramáticos desfases, podería pasarlle ó galego o que Unamuno pronosticara a comezos de século para o euskera: verse obrigado a «refugiarse nas montañas para morrer máis perto do ceo».